

**DE WEG NAAR HET
GOEDE BOEK!..**

Alle goede boeken vindt U bij ons in voorraad.
Loopt U zo nu en dan eens binnen.

BOEKHANDEL O B R E C H T

A.J.M. v.d. WAART

Willemsparkweg 74
telefoon: 79.02.33 Amsterdam - Zuid

**I
N
S
T
I
T
U
T**

ANNO
1913

S C H O E V E R S

Beroepsopleidingen:

SECRETARESSE, ASS.-SECRETARESSE, RECEPTIONISTE,
STENOYPIST(E)

Diverse cursussen:

MODERNE TALEN (BEGINNERS, GEVORDERDEN;
HANDELCORRESPONDENTIE, CONVERSATIE)
STENO, TYPEN, BOEKHOUDEN, M.B.A., MIDDENSTAND, ETC.

Vraagt prospectus - Adviezen zonder verplichting

VAN BAERLESTRAAT 11-13
TELEFOON 72 31 28 - 72 71 56 - AMSTERDAM-Z.

SPORTING GOODS CY N.V.

DIR. H. EILERS

**48, CORN. SCHUYTSTRAAT
AMSTERDAM**

De leverancier van het
PIUS X schooltenu !!

TELEFOON 79 67 57

BOLWERK

OFFICIEEL ORGAAN VAN DE LEERLINGENVERENIGING PIUS X

hoofredactie:
HARRY BROEKMAN

redactie:
KARIN BRIAN
PIET MONSMA
TONNY HUISMAN

illustratie:
SILVIA KUDDING
ROY FEROUGE

mentor:
Dr. J. VAN LOENEN

INHOUD:

redactioneel
Schoolkampverslag 1964
Albert Camus
Vooral romantisch
Three blind Mice
Herfst
Samen dromend of niet?
Mijn onstuimig verlangen
Gesprek met J. Bernlef
't Verhaal was toch niet
zo boeiend
In ware liefde tot elkander
Schaakpartij
Aangifte
Stoebalans
kroniek

REDAKTIONEEL

De rijen zijn sterk gedund: van de aanvankelijk zo uitgebreide redactie bleven vier mensen over, waarvan - dit even terloops gezegd - Tonny nog altijd in zijn eigen spelling schrijft.

Harry zal voorlopig als hoofredakteur aanblijven, terwijl we wel de tekenstaf hebben kunnen vernieuwen: Silvia Kudding en Roy FeroUGE zullen dit jaar illustreren; Leo Stok moest zijn medewerking aan BOLWERK staken, wat wij zeer, zeer jammer vinden.

Eddy Oosterbaan heeft ons eveneens verlaten; dat Bolwerk gesierd wordt met nieuwe advertenties, is zijn werk geweest.

Het spreekt vanzelf dat het huidige team niet in staat zal zijn kwantitatief en kwalitatief Bolwerk op het nu gangbare peil te handhaven. Hiervoor hebben we nieuwe krachten nodig. Ieder die belangstelling heeft voor het redaktiewerk en geregeld een artikel(tje) wil leveren, is van harte welkom in de redactie.

Natuurlijk blijven we met gretigheid uitkijken naar elk artikel, door wie ook geschreven.

In deze aflevering staat een artikel van Arno Böckling. Het opnemen hiervan sluit geenszins in, dat de redactie er volledig en op alle plaatsen achter staat.

Wij hopen echter, dat er vele reacties op komen, zodat over STOA, dit belangrijke instituut, een intelligente gedachteswisseling kan ontstaan, die vorm en wezen van de STOA wellicht ten goede zal komen. Voor eventuele re- en dupliek zal in het volgende nummer ruimschoots plaats zijn.

Redactie.

Schoolkampverslag 1964

Dit is 't verslag van het onvergetelijke schoolkamp 1964 in Otterlo.

's Middags na enen kwam iedereen, letterlijk en figuurlijk, binnendruppelen. De meeste kampgangers waren doorweekt, hoewel enkele zelfs nog een droog hemd hadden. Jaloerse blikken vestigden zich op de auto's, die sommige lui volkomen droog voor de deur brachten.

Maar geen nood . . . er werden gezellige platen gedraaid, er werd gepokerd en ge-kaart. Toen iedereen binnen was konden we al bijna gaan eten, zo laat was het al. Na het diner - zeer lekker - werd een handbalwedstrijd gespeeld op het veld voor de kantine. Na een tijdje ging de helft wandelen en de troep verkennen. De anderen bleven bovenstaande dingen doen. Na het avondgebed doken we in bed . . . maar (nog) niet om te slapen . . . eerst begonnen we een kussengevecht en daarna kwam, onvermijdelijk, de moppentapperij. Alle jongens sliepen op één zaal, wat natuurlijk enigszins aanleiding tot keet was. Om ongeveer half drie vielen we in slaap.

Zondag 12 juli

Iedereen sluimerde zacht en droomde van een stil weiland, waar alleen maar het geluid van een koebel hoorbaar was. Een man droeg hem. De bel werd steeds luider en luider, zodat je wakker schrok en in het gezicht van deze man keek, die verdacht veel op de heer Verhagen leek. Later bleek dat hij 't ook was.

O ja, schoolkamp, dacht je dan. Na de Mis ontbeten we. Het eten was werkelijk geweldig en het werd onder charmante leiding van Ineke Uffink opgediend.

Ook deze dag regende het, maar in miezige buitjes. 's Morgens speelden we het traditionele spel vlaggenroof, dat een groot succes was; 's middags gingen sommigen zwemmen, anderen kaarten e.d., en later handballen. In het water was het verduveld koud en aan de kant ook, zodat we met handdoeken om ons heen geslagen de waterkant bereikten. De hr. Herben had een blouse aangetrokken en bleef op de kant; wij doken er in (brrrrr!). Na korte tijd waren we weer op het droge en vroegen of we dhr. Herben erin mochten gooien. Hij trok bevend zijn blouse uit, zette een spurt in en sprong in het water. Dat vond hij zeker minder

koud dan erin gegooid te worden. Na nog een tijdje zwemmen keerden we terug naar de anderen. We stelden een plan op om om half twaalf allemaal uit bed te komen en het grasveld voor de kantine op te gaan. De heren Siewe en Verhagen beletten het de jongens, maar de meisjes uit de andere barak zagen we overal rondlopen. Tot ongeveer 1 uur hebben de jongens, in dekens gehuld, liederen gezongen en gepokerd.

Maandag 13 juli

Pater Rurup is een echte paardenvriend, en dat konden we al gauw merken. Naast "De Wijze Werelt" is een paardenfokkerij en daar gingen we, onder leiding van de pater, naar toe. De eigenaar heeft ook het beroemde paard, "Quicksilver S" in z'n bezit. Deze prachtige hengst liep in een aparte ruimte, afgezet door hekken. Het was een gezellig uitstapje.

Bij het zwemmen 's middags, liet dhr. Herben zien dat hij niet bang was en nam een aanloop van minstens twintig meter. Ondanks de hulproep van de heer Verhagen: "Denk aan vrouw en kinderen" rende de hr. Herben met enorme snelheid naar het water toe en wierp zich met prachtige stijl onder de waterlijn. Frank trok z'n plastic regenjas en zwemvliezen aan, zette duikbril met snorkel op, groette waardig naar allen, en begon zeer beheerst te zwemmen. Het was een raar gezicht toen hij weer bovenkwam, druipend en wel.

's Avonds gingen we vroeg slapen, want de volgende dag

Dinsdag 14 juli

... reden we om 4.00 uur ('s nachts, brrrrr) naar de Hoge Veluwe. De lucht was nog nevelig en koud toen de groep de hoofdweg opreed. Op de Veluwe was het prachtig, we konden wel geen herten tot dichtbij naderen, maar we hebben ze toch gezien.

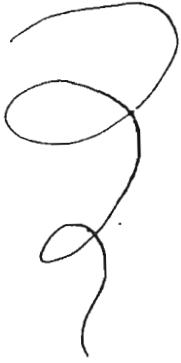
's Middags was er tot 12 uur verplichte rust. Eerst gingen we op het veld liggen, maar ik vond het te warm, ging de jongensbarak in en sliep op m'n bed aan één stuk tot half twee, en toen ik buiten kwam, stond een groot deel van ons alweer klaar om te vertrekken naar "De Zanding".

Dirkjan en Theo huurden een roeiboot, die meteen bestormd werd door zwemmen- de meisjes, die de boot opklommen en direkt Dirkjan in 't water gooiden. Dit zou op zichzelf niet zo erg zijn, wanneer Dirkjan geen kleren had aangehad. Drijfnat van top tot teen stapte hij nu druipend op de wal. Theo capituleerde meteen en vluchtte laf weg door ook, met kleren aan (gelukkig zonder sokken en schoenen) in 't water te duiken. Toen we in "De Steenbok", zo heette onze verblijfplaats, terug waren, legden Dirkjan en Theo hun blouse en broek te drogen. Zodoende kwam er een van ons op 't grandioze voorstel, een bezem die in de

kast stond, aan te kleden met hun kleren. Deze pop werd, voor we gingen slapen, in de deur-opening gezet. De heer Herben, die eens wilde kijken of we allemaal lief sliepen, schrok zich haast lam van de pop. Later vroegen de jongens of ze de pop terug mochten, want de een z'n hemd zat erin verwerkt, de ander z'n handdoek enz. De leraren schenen niet te weten wat er van de pop terecht was gekomen, maar we hadden in de gaten dat ze iets van plan waren! Later zat de pop als bestuurder in 't VW-busje van de pater . . . !

Woensdag 15 juli

s.

Om half negen startten we op weg naar Apeldoorn. Het was een lange, maar toch een fijne tocht, over heuveltjes en door dalletjes. De heren Siewe en Verhagen reden steeds vooruit op deze tocht. Het doel werd om 11 uur bereikt, Het Kristalbad. We hebben veel gezwommen in het kristalheldere water. Caspar en ik gingen kanovaren: alles ging uitstekend, totdat we halverwege tot zinken werden gebracht door wat Pius-tieners, die op voor- en achterstevengingen zitten. We brachten de boot weer drijvende, maar na verloop van een minuut sloegen we weer half om en . . . blub, blub . . . Het is een bijzonder vermakelijk gezicht iemand te zien kanoën in een gezonken vaartuig. Later voeren we lekker, maar vlak voor het einde kregen Caspar en ik nog een peut in de flank, die het schip ten onder deed gaan.

Later op deze fijne dag heb ik trampoline gesprongen, met een heleboel anderen. Ineke Uffink kon al een salto maken en velen waren al aardig in de kunst gevorderd. Ik deed 't voor de eerste keer en het is erg leuk.

Gezelligheid kent geen tijd, maar . . . aan alles komt een eind. Dhr Verhagen zei, dat Pius X niet zo'n goede naam had in 't Kristalbad, en hij besloot naar de kassa te gaan om te vragen of men even wilde omroepen, dat de kinderen van het Pius XI-lyceum zich bij de ingang van het Kristalbad moesten verzamelen. Jammer dat door de ~~luidspreekers~~ ~~alleen~~ de woorden "Pius XI lyceum" klonken.

We fietsten naar huis, doodmoe, maar nog niet te moe om 's avonds, hand in hand, een rondedans te maken om de pater heen, en het lied "Pater, pater, pak me nog een keer" te zingen. Daarna doken we in bed en sliepen heerlijk.

Donderdag 16 juli

. . . een veelbelovende dag, want het weer was prachtig en mooier dan ooit. 's Morgens hadden we een speurtocht, een groot succes. Doodmoe van het sjouwen door het mulle zand kwamen we in de kantine, waar een gratis flesje

ons wachtte. 's Middags gingen we zwemmen in de Zanding, waar 't water wel 21 graden was! Dhr. Herben huurde een roeiboort en ieder die mee wilde, kon erin. Nu voeren er een paar met dhr. Herben onder een brug door. Meneer Herben sprong van de boot naar de brug, klom erop en wilde zich er aan de andere kant weer in laten glijden. Doch wij doorzagen deze list en roeiden vlug weg. Hij rende van de brug naar de kant en begon om hulp te roepen, die wij tenslotte toch maar verleenden; toen kwam hij weer aan boord en we roeiden naar de anderen. Het was weer een heerlijke zwem-middag geweest.

's Avonds deden we vlaggeroof, uiteraard in het donker.

Het was erg spannend en ook een mooi gehoor. Nu en dan hoorde je gegiechel, dan weer een verbeterd gevecht tussen enige jongens of meisjes. Even later dreunde de grond door iemand die laf de vlucht nam. Daarna hoorde je bijv. een paar jongensstemmen en zag je wat lichten van een zaklantaarn. Wanneer je nu dacht, dat je tegen zo'n overmacht toch niets kon doen dan was het beste, dat je in of achter een bosje dook en stil bleef zitten wachten.

Na drie spelen gingen we naar de kantine, waar Ineke Uffink met een levensgroot dienblad thee met krentenbollen rondbracht. Dit was wel zeer welkom, want avondlucht maakt hongerig. Spoedig hierna gingen we naar bed.

Vrijdag 17 juli

Dit was de laatste dag van het kamp. Tot 12 uur mochten we toneelstukjes of andere dingen voor de bonte avond in elkaar draaien; 's middags gingen we zwemmen. De jongens hebben in de Zanding, liggend in de zon, het stuk gemaakt, een lied van bestaande muziek en verzonden tekst. Iedereen kreeg invallen, dit werd opgeschreven, op rijm en muziek gezet en zodoende tot een couplet gevormd. Er werden overall dingen bedacht, gedichten gemaakt en, bij gebrek aan inspiratie, zweefduiken in 't water gemaakt. 's Avonds De Bonte Avond was gereed. Velen hielpen me met versieren en er kwam werkelijk een leuke zaal tevoorschijn. De jongens zongen het lied in koor, vanzelfsprekend een nogal ruig produkt, maar 't was een succes, zeiden allen. Ineke en Willy hadden een kampverslag op rijm gemaakt. José, Wieske, Margaret en Yolanda hadden ook iets dergelijks en ze hadden hun tekst op wc-papier-rollen geschreven. Frank had een kostelijk toneelstuk en verder werd er veel gedanst. Er werden veel foto's gemaakt door verschillende fotografen die in ons midden waren. Later werd de pick-up met versterker naar buiten gericht en gingen we daar dansen. Het werd een heerlijke avond die veel te vlug voorbij was. Toen we naar bed gingen probeerden we vlug te slapen, want . . . morgen zou de terugtocht zijn

Maandag 15 juli

De dag van het afscheid. Iedereen vormde groepjes, daarna zat iedereen te pakken met behulp van snelbinders, touwen e.d. Langzamerhand vertrokken de groepjes, na ontroerd afscheid genomen te hebben van de hele staf, de andere schoolkampgangers en "de Wijze Werelt". Het groepje waar ik ook bij was ingedeeld, werd bij Diemen overvallen door de halve windhoos + onweersbui + kledderbui. We konden schuilen en half twaalf waren we wel allemaal thuis. Het kamp begon en eindigde dus met regen. Maar 't is allesbehalve in 't water gevallen! Theo van Lent 2F

Albert Camus.

Leven

Camus werd in 1913 te Mondovi in Algerije geboren. Omdat zijn vader tijdens de eerste wereldoorlog sneuvelde, heeft hij een vrij moeilijke jeugd gehad. Toch kon hij d.m.v. een studiebeurs na de middelbare school verder studeren.

De schrijver heeft de meest uiteenlopende beroepen uitgeoefend, zoals: verkoper van auto-onderdelen, meteoroloog, gemeente-ambtenaar en toneelspeler. Sedert 1948 was hij werkzaam als journalist in Algiers en later in Parijs. Daar hij een aanhanger van het existentialisme was en sterk onder invloed van Kafka stond, heeft hij aanvankelijk in zijn vaak allegorisch werk (essays als "Le mythe de Sisyphe" (1942), in toneelstukken als "Le Malentendu" of "Caligula" (1944) en in zijn romans "La Peste" (1947) en "l'Etranger") eerst de absurditeit van het menselijk leven gedemonstreerd. In zijn latere werk als "l'Homme révolté" (1951) en de kronieken uit "Actuelles" (1950-53) echter, heeft hij getracht een meer positieve doelstelling voor het leven te vinden, wat hem in botsing met Sartre en de andere existentialisten bracht. In 1959 ontving hij de Nobelprijs voor de literatuur.

Iets over de existentie

Existentie (Latijn : bestaan) is een term waarmee in de antieke en middeleeuwse zijnsleer (ontologie), het bestaan werd aangeduid. Onder invloed van Sören Kierkegaard is men in de existentiefilosofie hieronder het menselijk bestaan in pregnante zin gaan verstaan. Dit hangt samen met een verzet tegen een eenzijdig benadrukken van de essentie der dingen, de ideeën die in staat, gemeenschap en maatschappij werkzaam zijn zonder rekening te houden met de toestand waarin de mens zich geplaatst ziet. Dit individu moet daarin een beslissing nemen omtrent het probleem van de zin van het menselijk bestaan, van het leven, van de hele wereld.

Existentiefilosofie

Dit is een richting in de filosofie, die aan het menselijk bestaan een bijzondere betekenis toekent voor het wijsgerig denken. In Duitsland is dit opgekomen o.l.van Jaspers en Heidegger. Deze richting keert zich tegen het rationalisme en wil zich opnieuw bezinnen over de essentie der dingen en het bovennatuurlijke.

Existentiefilosofie van CAMUS

Camus is geen christen. Het bestaan van God ziet hij als een te eenvoudige verklaring voor het mysterie van het menselijke bestaan. Een toevlucht nemen tot het eeuwige leven is volgens hem de dood over het leven laten zegevieren. Er is niets, dat irrationeler is dan deze wereld. De mens koestert een onuitsprekelijk verlangen naar het rationele en vooral naar klaarte. Doch men vindt geen oplossing voor het 'waarom' van het bestaan. Daarom beschouwde Camus het leven in zijn eerste werk als volkomen nutteloos.

Deze nutteloosheidsgedachte openbaart zich met name in zijn roman "l'Etranger", het verhaal van een jonge man, een doorsnee-type (je suis comme les autres) en zeer ongevoelig en onverschillig (cela m'est égal, en cela n'a pas d'importance). Op zekere dag pleegt hij een moord en wordt daarvoor ter dood veroordeeld; niet wegens het feit dat hij een moord begaan heeft, maar omdat hij bij het overlijden van zijn moeder geen traan gelaten heeft en bovendien nog zegt, dat hij niet in God gelooft. Dit laatste wordt tijdens zijn proces als bewijs voor zijn criminele aard aangevoerd. In zijn cel komt de man tot het inzicht dat het er niets toe doet of je het een of het ander doet, dat het leven tóch zinloos is. Het slot lijkt mij een kreet van opstandigheid tegen het absurde lot van de mensen, dat hen met hun verlangen naar duidelijkheid in het irrationele leven plaatst.

Ook in "Le mythe de Sisyphe" wordt door de nutteloosheidsgedachte alles beheerst. Het mythologische verhaal over de koning en stichter van Corinthe. Als straf voor

zijn verachting van de goden moest hij een steen naar de top van de berg dragen, die bij de top weer viel, zodat hij steeds opnieuw moest beginnen. Camus zegt hierover: "Sisyphus' grootheid uit zich in de trouw waarmee hij telkens weer zijn steen draagt. Hij beseft zeer goed, dat het leven voor hem zinloos is. Juist in dit beseft is hij groot. Hij vindt niet alleen zijn geluk, maar ook zijn geluk in deze straf. Volgens Camus dan ook moet men Sisyphus als een gelukkig mens beschouwen.

In 1960 kwam Camus bij een auto-ongeval om het leven, na een veelomvattend oeuvre, bestaande uit essays, kritisch proza, romans, poëzie en toneelstukken te hebben voltooid.

26-7-'64

Karin Brian.

Vooral romantisch.

- Zeg Bertus.
- Ja Mien ?
- Wanneer kopen we die tent nu 'ns?
- Doe niet zo gek, Mien.
- Je hebt toch nog wat op de bank staan en ik verkoop m'n fiets dan wel. O, Bertus, ik zie het al, zit je daar op je banjo te tokkelen voor ons tentje.
- Heb geen banjo, Mien.
- en de koffie pruttelt op een walmend houtvuurtje.
- Geef me nog een bak, Mien.
- O, Bertus, hoe romantisch.

Bertus is gezwicht, Mien verkocht haar fiets en samen kregen ze een tent. Zo een met een lila dak, gele raampjes en een half jaar garantie. Ze vroegen er nog een met een kelder. Dat was zo handig, vond Mien. Maar die was niet voorradig. Jammer.

Nu zijn ze hem aan 't proberen. Voor de deur, op 't grasveldje. De burens moeten het toch zien.

- Hé Bertus, trek dat touw es wat an! Mien staat hoogst geïnteresseerd het bouw-schema te bekijken.
- Het is hem toch nog niet, zegt ze tegen Bertus, die zich daarop een eindje van de tent verwijdert, zich omdraait, een paar minuten naar het bouwsel blijft kijken en 'nee' zegr.

Na enkele uren is het geval zover, dat het tentdoek er omheen gedrapeerd kan worden. Intussen staat de jeugd uit zowat de hele buurt met grote belangstelling toe te kijken.

De tent is klaar nu. 'Klaar' is niet het juiste woord, want er liggen nog ettelijke tentstokken op de grond en hier en daar een touwtje. Nou, ja.

- Waarschijnlijk reserve, lost Mien plezierig op.
- Maar het moet wel gaan regenen Bertus, we weten immers niet of ie lekt?
- Goed, zegt Bertus - ga er dan maar in.

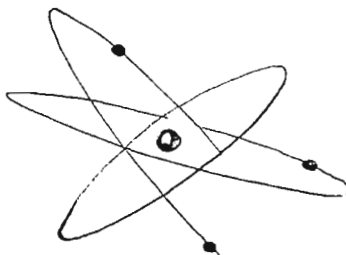
Ze zitten er nog steeds. Het wilde maar niet regenen.

Maar ze zijn gelukkig met hun tent.

- Alleen jammer van die kelder, vond Mien nog.

j.v.d. bijl

THREE BLIND MICE.

Gekleed in een gestreepte piejama, zittend op de rand van zijn wankele, met een gebloemde spreid overdekte divan, is Gerard druk bezig het vuil met behulp van 'n oorpeuter tussen zijn tenen te verwijderen. Gerard is een charmant uitziende lelijke jongeman, met zwart en vuil haar, met ver uitstekende jukbeenderen, die hem er na een verbrandend zonnebad nog meer indiaans doen uitzien dan nu, nu de bleekheid overheerst. Laten we de schoonheid van Gerard niet te veel ophemelen, want dat zou hem zeker uit concentratie brengen- en concentratie heeft hij op het ogenblik ontzettend hard nodig: stel je voor, dat de peuter uitschiet! De ramp zou niet te overzien zijn, het bloedbad dat mijn ophemeling teweeg zou brengen, zou grandioos, wat betreft de hoeveelheid tenminste, zijn. Aandachtig peutert Gerard onverstaanbaar voort: de kruimeltjes vuil, die hij verwijdert, rolt hij voorzichtig tussen duim en wijsvinger tot een ondermaats knikkertje - hetzelfde systeem als men hanteert bij het rollen van zilverpapier voor de arme noodlijdende kindertjes en volwassentjes in de mssie - en legt deze, keurig gerangschikt naar kwaliteit en kwantiteit, op het roze nachtkastje schuin voor hem. Na hier een minuut of tien mee bezig te zijn houdt hij op, bekijkt zijn tenen aandachtig, bewondert ze dan sprakeloos - hij heeft toch niemand om iets tegen te zeggen - bekijkt dan de uitgestalde buit op zijn roze nachtkastje, beschouwt deze eerbiedig als rijk, staat dan op en gaat naar het vaste wastafeltje om zijn voeten te wassen. Als hij zich op deze manier opgefrist heeft, pakt hij de rijke buit en gooit deze met een gul gebaar uit het raam, onder het zeggen van de woorden: 'Dat het de planten van mevrouw Rieskens tekomen mag'. Het volgende punt op zijn dagelijks programma?

Hij raadpleegt zijn zakagenda en constateert dat het nu tijd is om Lidia te bellen. Lidia . . . hij bloest als hij aan haar denkt. Ze is lief, denkt hij en inderdaad, dat dènt hij. Nummer: 725468, bij geen gehoor 725468. Hij loopt naar de telefoon, schiet onderwijl zijn vossen pantoffels aan, nestelt zich in zijn cocktail - fauteuiltje, en draait het nummer bijgehoor. De bel gaat vijf keer over, dan zegt er iets klik, en dan zegt een hese call-girl-achtige stem: "Hallo, dit is Lidia die tot je spreekt." In den beginne staat Gerard enkele seconden paf, dan zegt hij (razend vlug, de zenuwen spelen hem parten): "Hallo, ik ben het, Gerard, ik hou van je, ja echt, ik bel om te vragen of je er erg veel zin in hebt vanavond mij naar de bioskoop te vergezellen, want ik hou van je, ja echt, ga je of niet, natuurlijk wel, hè?" Snakkend naar adem, wacht hij geduldig en gedwee op antwoord; na enige ogenblikken - Lidia moest deze kelk des overvloeds ook eerst verwerken - klinkt er van de andere kant een sensueel gefluister: "Het spijt me Gerard, heus waar, maar ik kan niet, werkelijk niet. Het is niet mijn schuld, mij treft echt geen blaam in dit geval, mijn werkgever . . . ach, je begrijpt het wel, hè? Dag, tot ziens, bel maar weer gauw."

"Oh, eh, dag," stamelt Gerard overdonderd en teleurgesteld. Hij legt de hoorn op de haak en mompelt zachtjes in zichzelf: 'Nuja, niets aan te doen; ik zal toch haar baas eens opbellen, hij laat haar veel te hard en nog veler te vaak overwerken, ik zal het meteen doen'

Heupwiegend staand voor de goudomrande spiegel van drie bij twee meter, gekleed in een volgens de laatste mode gemaakt kostuum, met bijpassend lila overhemd, probeert Lex zijn lange blonde haar te ontdoen van overtollig aanwezige roos. Lex is wat je noemt een verdomd knappe jongen, nou ja, altijd al, 23 jaar. Zoals reeds vermeld, heeft hij lang blond haar, een lichtbruine huid, brede schouders, slanke heupen en mooie ronde knieën. We kunnen hem gerust bewonderen en deze bewondering onder woorden brengen: hij zal niet worden afgeleid, hij weet het. Tussen de wijsvinger van zijn rechterhand en de middelvinger van zijn linker hand haalt hij zorgvuldig de brokjes blanke roos uit zijn haar; de kleine stukjes laat hij glim-

lachend, maar toch met een tikje afschuw, al is een zekere overwinning behaald, van een meter hoogte, zachtjes in de met akwarellen beplakte prullemand vallen, de grote stukken, brokken kunnen we gerust zeggen, bekijkt hij slechts even, waigt er dan van, en smijt ze, nu vol afschuw, in de prullemand, echter meestal ernaast. Een half uur duurt dit gebruik voort, zijn haar is blijkbaar ontzettend produktief. Na het half uur rooszoeken, is hij tevreden over zichzelf - dit is hij altijd - en hij gaat naar zijn badkamer om zijn haar te wassen. Ook hier brengt hij een half uur zoet. Dan keert hij op zijn schreden terug naar de spiegel en brengt de rest van zijn toilet in orde en netheid. Hier heeft hij vandaag slechts tien minuten voor nodig. Het zichzelf met openstaande mond aangapen duurt daarentegen weer een half uur. "Zo, ik mag weer gezien worden," zegt Lex en steekt een sigaret, 'n Camel, op.

Hij drukt op een knopje, en er verschijnt een dienstmeisje, zó snel dat het lijkt alsof zij achter de deur heeft mee staan gapen. "Zelfde recept, meneer?" "Zelfde recept." Het recept is het overvloedige ontbijt - wij denken weer even aan de arme noodlijdende kindertjes in de missie - dat aanstonds zal verschijnen. Maar eerst: Lidia bellen. De hoorn in de rechterhand houdend, draait Lex met zijn rechter wijsvinger 725468, wacht rustig op het vijf keer overgaan van de bel, en zegt meteen zodra hij hoort dat er opgenomen wordt: "Zeg niets Lidia, dit is Lex speaking, zeg alleen maar ja als ik zeg dat je ja moet zeggen. Ten eerste: ik hou van je, nu rijst bij mij de vraag: hou jij ook van mij. Zeg nu maar ja." En inderdaad klinkt vanaf de andere kant, hoe kan het ook anders, een zacht 'ja'. "Ten tweede," onderbreekt Lex de woordenvloed van Lidia, „ik ga vanavond naar de schouwburg, en weer rijst er een vraag: ga je mee? Zeg ja." Een grote stilte aan beide kanten, dan klinkt er een verstikt: "Neen." Een teleurstelling? Nee, zeker niet. "Ik vermaak me wel hoor, ik kom je morgenavond wel halen, tot morgen dan maar," zegt Lex, toch iets minder zelfverzekerd dan enkele ogenblikken geleden. Aan de andere kant zwijgt de lijn; slechts een nietszeggende klik. Lex begint vol goede eetlust aan zijn ondertussen binnen gebrachte ontbijt. Hoopvol zegt hij in zichzelf: "Morgenavond"

Armoedig gekleed ligt Peter, een armoedige jongeman van goede huize, Huize Zeezicht - dan weet je genoeg - gedraaid in een hoop dekens, in zijn bedstede. Over zijn uiterlijk zal ik niet verder uitwijden: het is hopeloos. Vermeld kan nog worden dat Peter aan een hoogstaand minderwaardigheidskompleks lijdt; zienderogen wel te verstaan. Hij doet niets anders dan af en toe in zijn neus peuteren, en het uitgepeuterde aan de muur smeren. We laten hem dan ook voorlopig liggen waar hij ligt. Na ongeveer anderhalf uur staat hij eindelijk - wachten duurt lang - op, trekt zijn versleten witte regenjas aan en gaat op weg naar de dichtstbijzijnde telefooncel. Onderweg repeteert hij de volzinnen die direkt door te telefoon tegen Lidia - want diè gaat hij opbellen - door hem gesproken zullen worden. In de telefooncel aangekomen draait hij, na een dubbeltje ingeworpen te hebben en de haak van het toestel genomen te hebben, 725468. Vijf keer gaat ie over. Dan zegt de stem: "Hallo, hallo, hier is radio Lidia", plus gegiechel. Peter is meteen van zijn stuk gebracht, en hakkelt: "Ga je - eh - mee van - uh - avond in het uh - park wandelen?" "Doe niet zó belachelijk, Kees, natuurlijk niet." "Uhuh" zegt Peter nog, maar er is reeds opgehangen. Verslagen, met de staart tussen de benen, druipt hij af. In zichzelf mompelt hij, haast onverstaanbaar, ook voor hemzelf - hij weet nooit wat hij zegt, uiteindelijk heb je niet voor niets een zo ontzettend ver doorgevoerd stadium van een minderwaardigheidskompleks bereikt - de ontroerende woorden: "Ik kan niets, ik bereik niets bij Lidia, bij Lidia."

Lidia zit in het bad. Ze denkt, stil, laat haar denken. "Ik hou van alle drie" zegt ze dan plotseling, "dat is het voordeligst, dat brengt het meeste geld in het laatste en laat ik nu Harrie 'ns bellen, die heb ik een hele tijd niet gezien. Ik heb het ook zo druk!" Dit laatste werd zeer klagend gezegd, we hebben dan ook allemaal medelijden met Lidia, ze heeft toch zoveel zorgen!

Uiteindelijk zijn we allemaal blind.

tonny huisman

HERFST

bladeren werden afgerukt,
net als zij.
geen kussen meer
tegen mijn lippen gedrukt

herfst
slechts tijdelijk
ging ze
onvermijdelijk

herfst
soms warm dan guur
maakte ze me overstuur

herfst
bijzonder lief
was zij
positief

herfst
eindeloos
was zij
boos

piet monsmā 20.10.63

SAMEN DROMEND OF NIET ?

Ik droom
van de morgenstond tot het avondrood
ik droom
heus, ik droom
jullie, ik dromen wij
de wereld droomt ook of
droom alleen ik en de wereld niet?
of zorg jij dat ik droom?
of droom jij ook of niet
maak me dan wakker héhé
niet te vlug want de wereld droomt misschien?
dan kijken we samen met wakkere ogen
in een dromende wereld

japy bolsmann 13.9.

mijn onstuimig verlangen
en een ireëel iets
vinden hun bevrediging
in een eindeloos niets

ondanks dit vreselijk niets
blijft mijn lichaam
naargeestig zoeken
naar een werkelijk iets

zodat ik leef zonder hoop,
hopend op dit verlangen dat
ik zal vinden bij mijn heengaan
het enige iets na mijn bestaan

p. monsmā

GESPREK MET

J. BERNLEF

De auteur J. Bernlef werd in 1917 te St. Pancras (N.-H.) als Hendrik Jan Marsman geboren. Het volgend jaar verhuisde het gezin Marsman naar Amsterdam, waar Hendrik Jan in 1954 eindexamen deed aan de Amsterdamse Handels-H.B.S.

De Reina Prinsen Geerligsprijs werd in 1959 aan Marsman, die zou gaan publiceren onder het pseudoniem BERNLEF (dit is de naam van een blinde Friese bard-dichter) toegekend voor zijn nog ongedrukte poëziebundel "Kokkels" en de novellenbundel "Stenen spoelen".

1960 was een belangrijk jaar voor Bernlef: de twee bekroonde bundels werden gedrukt en hij trouwde met Eva Hoornik, dochter van de dichter Ed. Hoornik. De bundel "Morene" verscheen in 1961 en kreeg dat jaar de Poëzieprijs van de stad Amsterdam. De novelle "De overwinning, het versing van een nederlaag", verscheen in 1962. Bernlef kreeg hiervoor een reisbeurs.

Vorig jaar verschenen twee bundels van hem: "Dit verheugd verval" (poëzie) en "Onder de bomen" (novellen). De Van der Hoogtprijs werd hem kortgeleden toegekend voor "Dit verheugd verval".

Sinds 1959 redigeert Bernlef samen met K. Schippers en G. Brands het 'tijdschrift voor teksten' „Barbarer" (oplage 100 exemplaren, gestencild). Een keuze uit dertig nummers verscheen enige maanden geleden bij Querido in de Boekvinkreeks.

Twee gedichten ter illustratie :

O P D R A C H T

'the more you think of dying
the better you will live'

met een scheermesje kan het
soms wel 2x per dag
met een broodzaag kan het
je twaalfuurtje bereiden
met een gasslang kan het
rode kool in een half uur gaar
in een badkuip kan het
één keer per week en flink met zeep
met een touw kan het
als je broekriem soms stuk is

(uit: "Kokkels")

EEN DODE HAGEDIS

zijn dood een fraaie pose
op de bodem van de put
door het water nog vergroot :
hij draagt op zijn rug liggend
de pootjes omhooggetrokken zijn sierlijke
autogram
tot in de uithaal van zijn staart,
zijn hoedje zijn paraplu zijn decent
aan het oog onttrokken
zo ontslaapt een heer een hagedis
bijna dringt het tikken van mijn horloge
door de roerloze waterspiegel

(uit: "Dit verheugd verval")

Waarom bent U schrijver geworden?

't Is moeilijk hier een precies antwoord op te geven. Vroeger begon ik te schrijven zonder me af te vragen waarom eigenlijk, het was toen een impuls. Ik ben er mee doorgegaan om 't leven definitief te laten verlopen, om essentiële delen van het leven in te kapselen, in een verhaal of gedicht, om het dan zo te verwerken. Nu schrijf ik ook vanuit mijn fantasie of intelligentie.

Gelooft U in het begrip inspiratie ?

Ja, ik geloof er wel in, een tweede punt is hoe je er als schrijver tegenover staat. Zwakke schrijvers hebben er vaak hun mond vol van. Zelf werk ik vrij regelmatig, elke dag zit ik aan mijn bureau en schrijf. Natuurlijk is het resultaat dan niet altijd even goed; je hebt dagen dat het wel gaat en dagen dat het niet gaat. En de dingen waarvan ik vind dat ze geslaagd zijn, gebruik ik later.

Als U een gedicht gaat schrijven, hebt U de tekst dan al helemaal in het hoofd en brengt U die dan op papier, of gaat U van een bepaald idee uit dat zijn vorm al schrijvende krijgt ?

Dat is heel verschillend. Vroeger ging ik van een zin of woord uit, het gedicht ontwikkelde uit zichzelf. Als ik een paar regels geschreven had, keek ik naar de lijn, die erin gekomen was en maakte het gedicht naar de eisen die het dan gesteld had af. Nu ga ik uit van een idee, toestand en probeer daar een vorm voor te vinden in een gedicht.

Wat betekent schrijven voor U ?

Ik geloof niet, dat je met letterkunde iets aan de loop van de wereld kunt veranderen of toevoegen. Het is als het beschrijven van een cirkel voor me, ik ben altijd blij als iets af is. Aan een bepaalde dienende functie of engagement geloof ik niet.

*Oscar Wilde zei eens, dat alle kunst nutteloos is.
Kunt U het hiermee eens zijn ?*

Niet helemaal. In mijn eigen werk en werk van mensen die ik bewonder, is het een relativering van het wereldbeeld; geen enkel beeld is alleen zaligmakend. De mensen behoeden voor fanatisme zou ik me eventueel als taak voor kunnen stellen.

In de meeste van uw verhalen vertelt U de gebeurtenissen zoals die zich voordoen aan de hoofdfiguur. U somt de feiten op, zonder commentaar en een duidelijk einde zit er vaak niet aan vast. Is het uw bedoeling om een oordeel over resp. einde en verder verloop van de figuren aan de lezer over te laten ?

Ik meen dat ik de feiten voor zich moet laten spreken. Ik geloof niet, dat je de lezer meteen zoveel sleutels in handen moet geven dat hij niets meer op hoeft te lossen. In de meeste van mijn verhalen zitten de mensen in een crisis, ze zijn uit hun zekerheden getild. Het gaat mij om zo'n crisismoment te scheppen, daarna houdt het voor mij op. Het is aan de lezer deze crisis op te lossen.

Heeft U een voorkeur voor een van uw verhalen of bundels ?

Ja, dat is het verhaal "For whom the bell tolls" uit "Onder de bomen", en "De overwinning" toch ook wel. Wat mijn poëzie betreft, mijn laatste bundel, die is beter dan de vorige, maar dat hou je bijna altijd dat je je laatste werk het beste vindt.

In „De overwinning” uit de dienstplichtige, die door het straffe militarisme mo-

reel onder gaat, geen moment kritiek – die uit de aard der zaak begrijpelijk is – op de krijgsmacht.

Ook hier neemt U geen stelling, vertelt alleen wat de jongen overkomt en de oorzaak van zijn lijden.

Je vindt dus, dat je niet kunt zeggen na een bepaald verhaal : Bernlef denkt dit of dat zó ?

Ja, juist.

Ik ben helemaal niet antimilitaristisch, dat kan ook niet in deze tijd. Wel heb ik natuurlijk meningen, maar ik ben op de eerste plaats schrijver en in een verhaal vertel ik. Als ik over iets expliciet wil schrijven, dan doe ik dat in een artikel of essay. Een verhaal dient niet om daarin meningen kwijt te raken. Een boek als *De Pest* is verpest door de meningen van Camus, die er in zitten.

Het leek mij – vooral bij het lezen van Morene – dat U een veelheid van beelden preferereert boven een uitgewerkte metafoor. Geloofst U niet dat een gedicht op deze wijze gauw brokkelig, onsamenhangend of verward kan worden?

Ja, dat gevaar zit er in, maar ik heb geleerd me veel meer te bepalen. De beelden kunnen elkaar gauw doodslaan, je moet er eigenlijk niet te veel gebruiken. Ik was tijdens het schrijven van *Morene* niet onder de plak van Vroman, Lucebert, Claus, uit, dichters die ook niet bepaald zuinig zijn met hun beelden.

Ik schreef vroeger veel onbewuster, nu controleer ik a.h.w. veel meer mezelf, ik ga meer rekening houden met de lezer. Natuurlijk niet in zijn straatje schrijven, nee, maar ik word gewoon kritischer.

In een interview 2) zei U, dat U wantrouwiger geworden was tegenover wat een schrijver met de taal kan doen. Kunt U iets meer hierover zeggen?

Onbewust een beeld of beelden vinden en die dan maar schrijvend volgen, gaat haast niet. Soms moet ik de samenhang, bouw van een gedicht, opofferen voor 'n goed idee, dat vind ik niet erg, die constructie noteer ik, dan kan ik die later misschien nog gebruiken. Ik werk nu beheerster dan vroeger, ik vertrouwde meer op de taal en liet die voor zich spreken.

Vindt U dat beeldspraak noodzakelijk is voor goede poëzie ?

Ja, in een gedicht kun je er eigenlijk niet buiten. Veel gedichten in Nederland zijn betogend, getuigend, dat krijg je gauw als je geen beeldspraak gebruikt. Als je niet meteen je kaarten op tafel wilt gooien, moet je haast wel met beelden komen.

Voelt U verwantschap met andere dichters ?

Ja zeker, zonder daar direkt beïnvloed door te zijn. Jan Hanlo vind ik geweldig goed, Vroman ook. Ik ben dol op de gedichten van Marianne Moore. De gedichten van mijn vriend en mede-redactielid K. Schippers en niet te vergeten Remco Campert zijn enkele van mijn voorkeuren.

Wat vindt U van de opvattingen van de Gard-Sivik dichters ?

Laat ik eerst stellen dat ik a priori niets a-poëtisch vind. Maar de fout van Gard-Sivik dichters is, dat ze denken: als je maar capsule of meer van die sleutelwoorden gebruikt, dat je dan klaar bent.

En Polet ?

Polet gelooft m.i. ook teveel in het modernisme, hij gebruikt veel te veel moderne woorden om het moderne woord alleen, zonder dat hij het goed verwerkt. Bij Achterberg was dat heel anders, die was in staat technische termen in te passen en hij wist precies wat ze betekenden.

Afgezien van financiële overwegingen, zoudt U het erg vinden als Uw boeken niet gelezen werden?

Ja, ik zou het wel erg vinden. Ik vind het helemaal niet leuk, als een van mijn boeken bij De Slegte ligt. Alleen die prijzen al. Als Morene daar voor 39 cent zou liggen, ging ik er naar toe en kocht alles op.

- 1) Gegevens o.m. ontleend aan „Boekje open”, samengesteld door Remco Campert, H.J. Odbekink, Wim J. Simons, Hans Verhagen en Simon Vinkenoog. — De Boekerij N.V., Baarn
- 2) Met Piet Calis, te lezen in diens bundel „Gesprekken met dichters”. — B. Bakker/Daamen N.V., Den Haag.

„'t verhaal was toch niet zo soeiend.”

Zes jongetjes slingerden stokken de boom in. Wanneer de takken hun last los lieten, renden de jongetjes naar de dikke stam en braken de bolsters open. Nadat de gevonden kastanjes vergeleken waren, liepen zij terug en begonnen opnieuw te gooien. Op het veldje voor de bomen stoeiden een collie en een deense dog. Beschaafd, haast met afgemeten bewegingen, niet wild of uitbundig maar zoals het rashonden betaamt. Verderop stonden een slordig geklede jongen en een meisje in zwarte broek en blazer te praten. Beiden sloegen verveeld de leiband tegen hun benen of wriemelden eraan; 't leek niet mogelijk de eigenaar met een van de honden te

paren. Op het ruiterspad naast de weg reed een meisje op een diep bruine hengst. Het was een van de laatste hondsdagen, er hing al een paar dagen een bezwarende loomheid over de stad. Gedurende drie weken was er geen regen gevallen en bijna elke dag was de hemel onbewolkt geweest; 't was alsof nu het voorspelde onweer een portie extra druk vooruitgezonden had. Het iets te kleine paard voelde sporen aan zijn flanken en zette een ritmische draf in. Bij de ingang van het park gekomen hield zijn berijder hem in en stak behoedzaam de rijweg over. De stalknecht zag haar aankomen en deed de schuttingdeur open.

'En hoe reed Quickstar vandaag?' vroeg hij, terwijl ze samen het matglanzende paard ontzadelden.

'Hij was een beetje ondeugend en neigde wel eens naar paden die ik niet in wilde slaan. . . . zoals de meeste mannen dat doen,' zei ze er achter aan.

'Juffrouw Aveling'. . . het meisje draaide zich om en keek de knecht in de ogen.

'Kunt U volgende week weer?' Ze knikte glimlachend.

'Ja? dan zal ik hem voor U vast houden.'

'Goed,' zei ze en liep de stallen uit.

Op de ruit van haar autootje zat achter de linker ruitenwisser een bekeuring. Ze had, zoals zo vaak, haar rode dinky-toy links geparkeerd; dit was de eerste keer dat zij hiervoor moest betalen.

'Ik zal het nooit meer doen, agent,' mompelde ze en draaide weg. De stadverlichting floepte aan en Elly ging achter de stralenbundels van haar 'Little Joe' rijden. Ze was deze maand al 2x betrapt op te hard rijden en ook nu zou ze voor een bonnetje in aanmerking kunnen komen. Binnen een paar minuten was haar kamer in oud-zuid bereikt, bij het afmeren protesteerden de banden even.

Boven aan de trap vond ze haar hospita, die bezorgd met het hoofd, 'wat had U weer een haast juffrouw Aveling' schudde. Elly lachte, ze kon het ook niet helpen dacht ze en vroeg of er nog iemand voor haar geweest was.

'Alleen iemand van Lou' antwoordde de ietwat gedrongen, vriendelijke verhuurster.

'Ik heb maar zo'n blaadje van die man gekocht, dat schenkt hem misschien moed voor de verdere avond, moet U het eens lezen?'

'Nee dank U, ik kan mijn tijd beter besteden; is mijn kamer boven open?'

'Misschien wat onbeleefd van me, dacht Elly terwijl ze de trap opliep, maar dan moet ze maar niet zo kletsen.

'Zo'n rijbroek is maar niets voor een meisje', merkte mevrouw Meijer in de huiskamer op.

'Och', zei haar man, hij zette de huisbioscoop aan, 'het staat haar leuk en zij is per slot van rekening je dochter niet'.

Bij het omkleden ontmoette Elly haar gezicht in de spiegel. Ze was blond, de blikken van de meeste mannen op straat waren vol hebzucht. Ze wist het, haar bestaan had ze daaraan te danken. Haar moeder hield een archief bij. Daarin lagen ongeveer 700 foto's waarop ze in allerlei standen en uitdrukkingen gevangen was. Met tandpasta, stofzuigers, vlekkenwater, melk, met doorgaans vervelende knullen of alleen, met mooie kleren aan. In haar kamer was het koeler, maar nauwelijks minder drukkend. Ze ging voor het raam staan, uit de lucht die zo donker was als blauw kon zijn vielen de eerste regendruppels. Een ogenblik bleef ze kijken, deed het gordijn dicht en installeerde zich met het duitse TWEN in een rode, schelpvormige stoel. De foto's in het blad waren knap, ze wilde een verhaal van Horst Wende (Das Unglück) gaan lezen, toen de telefoon rinkelde; eerst kort, schuchter alsof het apparaat wist dat het haar lastig viel, dan resoluut tweemaal.

'Met Peter Bongert'.

'Ja, wat is er?'; ze had genoeg met hem gewerkt om zo te antwoorden.

'Kom je vanavond? Ik geef een feestje en heb nog een stoel voor een meisje over.'

'Dat is dan stom van je'.

'Kom je niet?' Zijn toon was verbaasd.

'Nee, ik wil vanavond thuisblijven en voel er bovendien niets voor om als reserve te dienen.' Klap, de hoorn lag op de haak, 'wat denkt-ie wel' . . . en ging weer zitten lezen.

Mevrouw Meijer bracht thee, Elly probeerde vriendelijk te zijn, wat gelukte, maar het vrolijkte haar zelf niet op. Onderhand was het gaan stortregenen. De sluizen van de hemel schenen nu wel helemaal geopend, het asfalt glom er zwart onder. De maan was niet te zien, in de verte rolde dof de donder. Na even gekeken te hebben deed ze de gordijnen weer toe. De sofa siste toen ze er op plofte. Twen werd van tafel gepakt en doorgebladerd, 't verhaal was toch niet zo boeiend. Ze bekeek de sportwagens die eens van James Dean geweest waren.

De foto's en reportages waren altijd uitstekend in dit blad, jammer dat het maar een keer per maand verscheen. Ze stond op om een vest uit de theekast te pakken. Het was killer geworden, de donderslagen volgden elkaar vlot op, bliksemschichten trokken door de lucht. Uit haar boekenkast pakte ze Op Weg Naar Het Einde en begon de brief over Henry Miller te lezen; maar zelfs dit kon haar aandacht niet vast houden. Haar gedachten dwaalden af naar de vakantie.

Nu drie weken geleden was ze in Brussel, op weg naar Parijs. De lichtstad was haar zwaar tegengevallen. Het was ontzettend druk geweest, horden, legers mensen met camera's op de buik liepen daar met gezichten die voortdurend schenen te zeggen: Ik ben toerist en ben daar trots op. Het weer was vermoeiend warm, alleen de terrasjes zouden koelte hebben kunnen geven, maar ze waren overvol.

Overdag dwaalde ze wat door de stad en bekeek wat iedere buitenlander ging bekijken. Eiffeltoren, Sacré Coeur, de Triomfboog, Het Louvre had ze overgeslagen, in 't Musée d'Art Moderne was ze driemaal geweest, uitgekeken raakte ze daar nooit. In Montmartre en Montparnasse had ze de onbedorven, rustige keldertjes en kroegjes van de bohémiens niet kunnen vinden; telkens was ze op bistro's gestoten die eigenlijk meer verzamelplaatsen van toeristen waren. Toen ze eenmaal in een gezellig cabaret zat, verkleetste een Nederlandse kantoorbediende de ganse avond.

Na een week was ze weggereden naar Bouleris, daar zou het allicht leuker zijn. De weg was lang en driebanig, gevaarlijk. Even buiten Sens stond Hugh, breed en groot, een beetje vermoeid tegen een boom geleund, zijn rugzak voor zich afgelegd. Hij stak zijn duim op. Elly hield niet van liften, ze vond het een vorm van bedelarij. De jongen stond er echter zo zielig bij, dat ze bruusk op de rem trapte. Hij kwam aanhollen en vroeg in 't Engels waar ze naar toe ging. Lyon? Dat was prachtig; hij propte zijn volle rugzak in het laatste vrije hoekje achter, en stapte in. Ze herinnerde zich nog precies wat hij geantwoord had op de vraag wat voor werk hij deed: 'Nothing. I'm only free.' Hij woonde in Philadelphia en moest naar Maçon, ongeveer 70 km boven Lyon. Uit Engeland kwam hij, had daar een week gezworven toen hij een auto-ongeluk kreeg. Zes weken had hij in een ziekenhuis gelegen, zodat zijn plan Europa in 2 maanden te doen daardoor onuitvoerbaar werd; pas volgend jaar ging hij naar de States terug. In de winter dacht hij wel werk te vinden bij zijn oom die in Maçon een hotel dreef. Op een voor haar vreemde wijze had Elly een zekere genegeheid voor hem gevoeld. Hij was gewoon, volstrekt niet opdringerig, hij kon vlot over allerlei dingen praten en had helemaal niet de smachtende blik waarmee ze zo vaak aangekeken werd. In een cafeetje langs de weg vroeg hij haar over Nederland te vertellen; hij kende alleen de tulpen en het bier. Ze herinnerde zich nog hoe moeilijk ze dat had gevonden en twij-

felde of ze met haar verhaaltje over de zee en de deltawerken een goede keus had gedaan. Hier was het ook geweest, dat ze de adressen uitwisselden en beloofden elkaar te schrijven. In Maçon zette ze hem voor het hotel af, hielp bij het uitpakken en toen zij afscheid namen had hij haar verloggen een kus gegeven.

Een sirene loeide, een tweede viel in dezelfde toonaard bij. Ze trok de gordijnen vaneen, een boek viel van de vensterbank. In de verte gleden onheilspellende blauwe flitsen schichtig over de huizen. De regen kletterde nog onverminderd neer. 'Daar zal de brand zich wel niet veel van aantrekken' vond ze en raapte Kort Amerikaans op. De telefoon waarschuwde. Ze aarzelde, Peter zou wel weer komen zeuren over zijn feestje, die jongen kon het woord etiquette volstrekt niet spellen. De nieuwsgierigheid over wat hij nu te zeggen had, deed haar echter de hoorn opnemen.

'Helloh, miss Aveling speaking?', de telefoon doet toch vreemde dingen met de stem, dacht ze.

'Ja' antwoordde ze koel, dit zou waarschijnlijk een van zijn leuke grapjes zijn, zoals hij eens 's nachts opbelde om haar zijn liefde te verklaren.

'Say, Ellen, are you there?'

'Yeah, but tell me who are you?'; ze begon te twifelen, Peter was absoluut te dom om een heel gesprek in 't Engels te voeren.

'Wel, ik ben 't, Hugh'.

'Hugh?, Hugh??' ze wist niet wat ze hoorde.

'Ja, ben je niet blij?', er klonk een lichte teleurstelling in de stem.

'Natuurlijk, natuurlijk,' haastte ze zich hem gerust te stellen, maar het is zo vreemd, zo plotseling'. Een paar tellen was het stil op de lijn.

'Waar ben je nu?' vroeg ze, alsof dat er toe deed.

'Op Schiphol, ik ben een kwartier geleden aangekomen uit Perpignan. Ik wilde Holland zien en jou, kun je me af komen halen?'

'Ja, ja, ik kom direkt. Binnen een half uur ben ik bij je. In het restaurant?'

'Okay, tot straks'.

'Tot straks'.

Ongelooflijk, Hugh was gekomen, voor haar nota bene.

Ze griste een regenjas uit de kast en holde de trap af. De regen vond in haar een nieuwe prooi, ze rende de weg over, trapte in twee of drie plassen, haar haar begon al natte slierten te krijgen. In haar zenuwen kon ze het slot niet direkt open krijgen, en fijne straaltjes sijpelden van haar hals op de rug.

Pas na lang aanmanen was Little Joe bereid te rijden, in de Lairesestraat sloeg de motor zelfs af; dit had ze nog nooit met hem meegemaakt. Voordat de Haagse weg bereikt was hadden twee gehaaste politiewagens haar gepasseerd. Een ambulance kwam haar op de rijksweg achterop, in de verte hing een rode gloed in de regen. Voorbij de bunker stonden aan beide zijden van de weg auto's geparkeerd. Op haar betraande ruit kwam een gele vlek, die allengs groter werd. Ze herkende brandweerwagens en voertuigen van de politie. Vijf, zes blauwe lichten schoten door de lucht, twee gele kwamen daar onrustig doorheen. Mensen liepen over de weg.

Elly wilde doorrijden, maar een agent stak zijn hand op: 'De weg is afgesloten, er is een ongeluk gebeurd verderop. U kunt over de Sloterweg omrijden naar het viadukt.'

Ze keek uit het portierraampje. Grote vlammen likten aan de lucht. Waar deze vandaan kwamen was niet te zien, auto's en mensen schermden de haard af. Ze zette de wagen aan de kant en liep de drukte tegemoet. Het stonk naar benzine, spuitgasten holden heen en weer. Schuin op de weg lagen twee auto's innig ver-eend te branden. Een kleine witte Fiat lag ineengedrukt tegen de hals van een tankwagen. Vurige tongen repten zich over het beton. Vijf bundels schuim toonden de vreugde van de beide auto's over hun samenkomst in.

'Ja, dat komt ervan als je te hard rijdt,' merkte een dikke toeschouwer naast Elly op. Plots had ze genoeg van het schouwspel, Hugh wachtte, straks konden ze met z'n tweeën nog kijken. Ze holde naar Little Joe, die had vanavond toch wel een nukkige bui: met veel tegenzin kram hij langzaam op gang. De Sloterweg was

haar bekend, in Badhoevedorp woonde haar enige grootmoeder. De bestrating was slecht, het uitzicht en de verlichting nu ook.

Waar zullen we naar toe gaan, dacht zij. Morgenavond Irma la Douce? Misschien. Hevig schokte de kleine wagen over het hobbelige wegdek.

Ze drukt de radio in, draait over en weer en hoort dan Billy Holliday. Al aan de eerste maten herkent ze Careless Love. Ze kijkt op haar horloge, het glas is bespat waardoor ze turen moet om de wijzers op hun juiste plaats te zien.

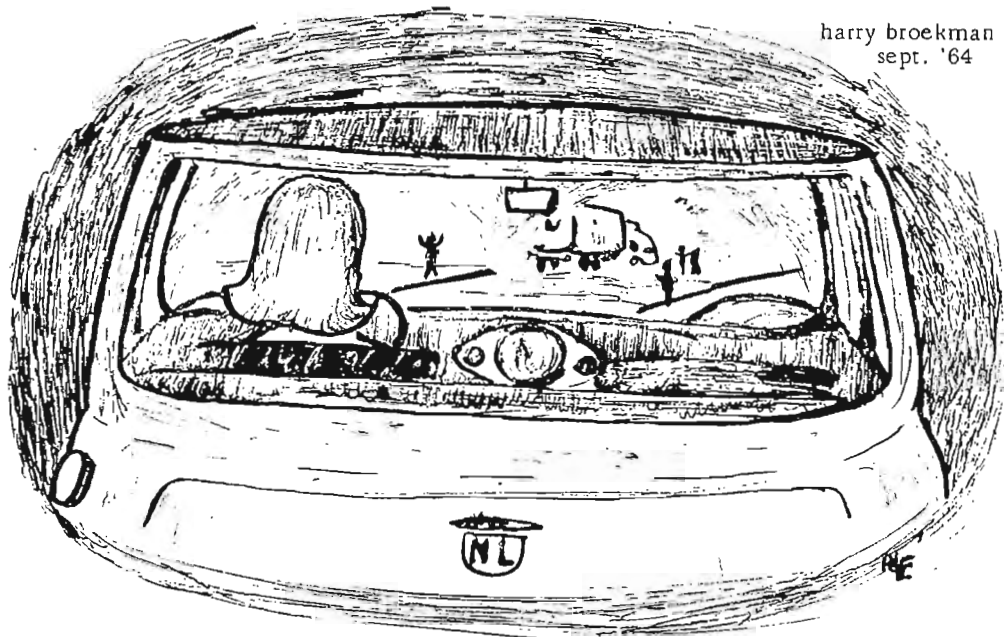
Als door iets gewaarschuwd schrikt ze op. Recht voor haar, op nog geen vijf meter, slaat een fietser naar links af, geen enkel licht draagt hij uit. Bij deze bocht had ze vaart moeten minderen.

Ze gooit het stuur om en trapt met beide boeten op de uiterste pedalen. Snerpand gaan de wielen over de weg, maar het is een boom aan de overkant, die haar autootje verstilt. Met het geluid van een opgeblazen zak die snel ingedrukt wordt, slaat Little Joe zich om de stam heen.

De fietser - geschrokken door het plotseling opdoemende licht, is in de berm gereden en daar gevallen. Hij duwt de fiets van zich af, loopt naar de overzijde; drie meter van hem is een mens gestorven. Hij ziet de blonde lokken om het stuur hangen, tilt het hoofd op en bekijkt Elly.

'Zonde van het meisje,' mompelt hij en legt het hoofd terug op het stuurwiel, . . . 'maar dan moet je maar niet zo hard rijden, dat doe ik ook niet.'

harry broekman
sept. '64

IN WARE LIEFDE TOT ELK ANDER

In het donk're bos en bleke maneschijn
En onder 't lover der rustieke bomen
Stonden zij – ô godzalig samenzijn –
Tegen malkander-aan te dromen.

Na staking van het mondeling contact
– Zo innig en vooral . . . compact!
Sprak zij enige liefvallige woorden,
Zo zacht dat hij 't amper hoorde:

„Ik heb je lief, oh mijn snoesje;
Eeuwig blijf ik je trouw, mijn poesje . . .
Oh ik houd van jou mijn schat!“
Antwoord: „En ik van 'n sakkie petat' . . .

SCHAAKPARTIJ

O, een schaakpartij zijn wij.
Ik ben zwart en wit speelt gij
En de mensen die ons zien
Lachen om ons spel misschien.
En waarschijnlijk lacht men dan
Om ons cynisch levensspel:
Is het verlies van deze koning
Dan niet voor u de beloning?
En zou ik er niet naar streven
U een dodend mat te geven?
– Gij schuift een stuk, heel zacht,
Over dit nauwe bord van acht bij acht;
En gij ziet op van het tafelblad
En zegt grijnzend: „Koning mat“

AANGIFTE

Vele mensen zijn als koffers of valiezen,
die worden uitgepakt en weer gevuld,
die de reizigers in de treinen soms verliezen,
koffers met een eindeloos geduld.
Koffers waarmee gegooid wordt en gesmeten
terwijl men ze opvangt of – soms – laat vallen.
Koffers die vervuild en oud zijn en vergeten,
op zolders staan, in onbruik zijn vervallen.
En koffers die naar de grens toe gaan
om zich daar te laten declareren
en dan ver weg te gaan – ver weg te gaan
om nooit meer terug te keren.

guus nijsten

Stoa Balans

Het doet misschien wat vreemd aan reeds nu met het opmaken van een balans te beginnen. Maar daar de ambtsperiode van een STOA-bestuur loopt van de eerste sessie in het schooljaar waarin het gekozen wordt, tot en met de eerste sessie in 't daarop volgende schooljaar, zijn wij inderdaad gekomen op een punt, waar het opmaken van een balans gerechtvaardigd is. Om organisatorische redenen moest deze balans echter opgemaakt worden voor de eerste sessie in het schooljaar 1964-1965, waardoor hij het karakter krijgt van een voorlopige balans. Alles wat hier geschreven wordt, geldt dus niet zonder meer voor de laatste bijeenkomst van de academie die nog onder verantwoordelijkheid van het huidige bestuur valt, welke sessie het saldo nog gunstig of ongunstig kan beïnvloeden.

Als er iemand is, die trouw alles wat in Bolwerk over de academie geschreven is gelezen heeft - wij nemen voor het gemak aan dat er zo iemand bestaat - dan zal het hem of haar misschien opgevallen zijn, dat de toon van het geschrevene over het algemeen positief was. Dit vond zijn oorzaak in het feit, dat de schrijver het bestaan van een instelling als STOA, als een positief goed beschouwt, en hij niet, ook niet als daar aanleiding toe was, door afbrekende kritiek een domper op het roch al niet uitbundige initiatief wilde zetten. Hoe gevoelig men voor kritiek is, werd wel duidelijk toen een algemene opmerking over het niet discutabel genoeg zijn van de lezingen, er bijna toe leidde dat iemand van een voorgenomen lezing afzag. Het is vooral de bedoeling van de schrijver geweest, door bekendheid aan de academie te geven, de belangstelling ervoor te wekken en daardoor bij te dragen tot de bloei van Stoa. Ook van dit artikel is het de opzet een positieve indruk achter te laten, en daarom zullen wij ons eerst bezig houden met datgene wat negatieve kritiek behoeft, om daarna te komen tot het positieve deel.

- - - -

Op 7 februari van dit jaar vond de eerste bijeenkomst van de academie in het cursusjaar 1963-64 plaats. Het bestuur werd benoemd door de voorzitter van de leerlingenvereniging. Dit nu was een merkwaardige gebeurtenis. Volgens de statuten der academie namelijk, wordt het bestuur gekozen door de leden der academie, en wel uit een aantal kandidaten die door de 4e en 5e klassen zijn gesteld en afgevaardigd (art. 5 van de Statuten der Academie, zoals afgedrukt in Bolwerk van december 1962). Een verklaring van dit is niet gemakkelijk te geven. Op hem gestelde vragen antwoordde de voorzitter der leerlingenvereniging, dat hij een bestuur had benoemd om te voorkomen dat er tijd verloren zou gaan met het kiezen van de bestuursleden. Deze verklaring is acceptabel, wanneer wij bedenken dat de eerste sessie pas in februari plaatsvond, maar wordt zinloos wanneer wij ons afvragen waarom er dan niet eerder een bijeenkomst gehouden werd, en ons realiseren dat dit al in september had kunnen gebeuren. Dit vestigt onze aandacht op een ander opmerkelijk feit, het feit dat de eerste sessie van de academie pas plaatsvond, nadat een voorstel tot opheffing van de bestaande statuten der l.v. en het huishoudelijk reglement op een vergadering van de l.v. was gedaan en aangenomen, waarna een nieuw reglement werd ingevoerd. Het nieuwe reglement bevat de bepaling, dat de academie aan de l.v. gelieerd is, wat zoveel als verbonden met, betekent (art. 95, hfdst.7).

Een derde belangrijk punt is, dat in het verkiezingsprogramma van de huidige voorzitter der l.v. een onderdeel was opgenomen, dat tot doel had de academie nieuw leven in te blazen. Om het hier bedoelde onderdeel van zijn verkiezingsprogramma te kunnen uitvoeren, moest F.H. Pruijt invloed op Stoa kunnen uitoefenen. Omdat Stoa van oorsprong een orgaan is, dat onafhankelijk van de l.v. fungeert, en het niet gebruikelijk is, dat de voorzitter der l.v. tevens voorzitter van Stoa is, moest een andere oplossing gevonden worden. Het liëren van de Academie aan de l.v. bracht uitkomst. De benoeming van het Stoa-bestuur door F.H. Pruijt kan als een gevolg hiervan gezien worden. Met deze benoeming echter werd ernstige inbreuk gemaakt op de statuten der academie, want een voorstel tot opheffing van de statuten der academie werd gedaan noch aangenomen, en op de democratie die in de statuten der l.v. zo sterk is doorgevoerd. Het niet meer aanwezig zijn van het vorige Stoa-bestuur, dat dus geen bijeenkomst kon beleggen, speelde de voorzitter der l.v. in de kaart.

Wij hebben gezien, dat de academie sinds het aannemen van het nieuwe reglement van de l.v. aan dit orgaan gelieerd is. Het is goed zich af te vragen of dit wenselijk is. Wanneer alles volgens de bestaande regels verloopt is het nut van deze gelieerdheid nauwelijks in te zien. Stoa handelt dan geheel onafhankelijk van de l.v. (hfdst. 7, art. 96), de enige verbondenheid is dan dat zij een van haar bestuursleden aanwijst om als cultureel assessor zitting te hebben in het bestuur van de l.v. (hfdst. 3, afd. 2, art. 41). Dit artikel veronderstelt overigens een reeds bestaand Stoa-bestuur, en niet een bestuur dat pas na de verkiezingen door de voorzitter van de l.v. aangesteld is. De taak van de cultureel assessor is het behartigen van alle culturele belangen binnen de vereniging (hoofdst. 3, 1e afd., art. 21), dus niet eens de belangen van de academie in het bijzonder. Op deze wijze heeft de l.v. meer voordeel van het werk van de cultureel assessor dan de Stoa. Het zou in de gegeven situatie niet veel verschil maken, wanneer de cultureel assessor door het bestuur van de l.v. benoemd werd i.p.v. door de academie afgevaardigd. Duidelijk voordeel levert de gelieerdheid voor Stoa dus niet op. Wanneer het gelieerd zijn echter tot gevolg heeft, dat statuten met voeten worden getreden, dan is een dergelijke situatie verwerpelijk. Voelt men er behoefte aan, het Stoa-bestuur op een andere dan de tot nu toe geëiste wijze te formeren, dan zullen òn het reglement van de l.v. òn de statuten van de academie aan deze behoefte moeten worden aangepast.

Op een van de dit jaar gehouden sessies van de academie, gaf Perry Driessen zijn visie op Stoa, welke visie door vooraanstaande en gezaghebbende personen in bestuurskringen gedeeld wordt. Geresumeerd kwam P. Driessens mening hierop neer, dat het doel van de academie is, zich op te voeden tot sociaal denkend wezen als voorbereiding op een toekomstige positie in het bedrijfsleven. Dit staat wel in schrille tegenstelling tot de eigenlijke betekenis van het woord Stoa, dat de naam is van een zuilengalerij, waar in de griekse oudheid de wijzgeren samenkwamen. Zij bereidden zich zeker niet voor op een positie in het bedrijfsleven, en velen van de potentiële Stoa-bezoekers doen dat ook niet. Ook het woord academie, dat in engere zin de naam is van een tuin, waar Plato zijn leerlingen onderwees, en in ruimere zin die van een plaats waar men over kunst, cultuur en wetenschap spreekt, dekt een voorbereiding op het bedrijfsleven niet. Het kan daarom niet juist zijn, dat bij de lezingen de nadruk valt op aspecten die voor het bedrijfsleven van belang zijn, zoals welsprekendheid en representatief voorkomen van de spreker. Natuurlijk is de waarde van deze dingen niet te onderschatten, maar zij behoren tot de uiterlijkheden, die pas op de tweede plaats moeten komen, ná de inhoud van de lezing. Verder valt het te betreuren, dat zo vele lezingen een instructief karakter hebben, waardoor er eerder sprake is van het stellen van vragen na afloop, dan van een discussie over de naar voren gebrachte denkbeelden. Dit wordt nog in de hand gewerkt doordat degene die eigen ideeën naar voren wil brengen, meestal verplicht is zijn lezingen op welhaast juridische wijze te staven, waardoor men al te vaak zijn toevlucht neemt tot boeken en geschriften, om zich daar later op te kunnen beroepen. Het behoeft geen betoog dat

op deze wijze de creativiteit en het wijsgerig aspect weinig kans krijgen.

Over de functie van de assessoren kan men van mening verschillen, maar het is opvallend, dat hun taak voornamelijk schijnt te bestaan in het naast de voorzitter achter de bestuurstafel zitten. Gelukkig worden er notulen bijgehouden, zodat een der assessoren die voorlezen kan; maar voor de andere is men er nog niet in geslaagd een passende inhoud aan deze functie te geven. Mocht men ook in de toekomst hierin niet slagen, dan blijft het natuurlijk altijd mogelijk een inhoudloze functie op te heffen.

Nu komen wij aan een aantal punten, waarbij negatief en positief nauwelijks van elkaar te scheiden zijn.

Ofschoon men het bestaan van Stoa op zich goed kan vinden, wil dat nog niet zeggen dat het simpele instandhouden van de academie reden geeft tot zelfgenoegzaamheid. De voorzitter van de l.v. heeft zijn belofte gestand gedaan; door zijn organisatietalent kwam Stoa regelmatig bijeen, en werden er lezingen gehouden. Maar datzelfde talent leverde ook minder goede lezingen op. Hierbij zij opgemerkt, dat het niet in het vermogen van één persoon ligt de academie te maken tot zelfs maar een schim van wat de naam inhoudt. Daarvoor zijn meer mensen nodig, mensen met originele denkbeelden, die ze niet onder stoelen of banken behoeven te steken, wat in de bestaande situatie vaak wel het geval is. Een academie die prima functioneert, maar waaraan de inspiratie ontbreekt, wat bij het verwaarlozen van het wijsgerig aspect licht het geval is, is als een holle frase.

Er zijn lieden, die menen dat als er nog zoveel negatiefs van Stoa valt op te merken, deze instelling maar beter opgeheven kan worden. Dit is een ernstige misvatting, want, hoewel er nog veel te wensen over is, mag de hierboven geuite kritiek niet anders gezien worden als het aanwijzen van kleine gebreken in een groter geheel, dat in zijn totaliteit goed is.

Wanneer er een ruimteschip naar Venus gezonden wordt, en dit vaartuig behoeft koerscorrectie, dan zal immers ook niemand zeggen dat men het daarom maar beter niet had kunnen lanceren. Gesteld dat de voorzitter van de l.v. zich niet met de academie had bemoeid, dan zou men nu misschien vergeten zijn, dat er ooit zoiets als een Stoa bestaan had. Nu echter geniet de academie een redelijke bekendheid, en heeft de mogelijkheid te worden wat zij nu nog niet is.

Wij kunnen daarom deze balans zonder frauduleuze handelingen met een batig saldo afsluiten. Moge de kritiek, die niet meer wil zijn dan een poging tot koerscorrectie, er toe bijdragen, dat het saldo in de toekomst hoger zal worden.

J..K. Böckling

KRONIEK

- 5-9 Om ons geestelijk voor te bereiden op het leerjaar, begonnen we deze zonnige dag met een H. Mis in het toekomstig burgebouw van onze school.
- 7-9 Na ons een weekend lichamelijk voorbereid te hebben, stonden we dan slaperig voor de school. Ietwat onwennig met die geïmproviseerde verkeersborden. Maar een voordeel: voorlopig mogen de auto's nog in de goot geparkeerd staan.
- 14-9 Voor degenen die het nog niet weten wil ik een gezegde van een docent aanhalen, dat vandaag zijn éénjarig jubileum vierde:
"De schoolkrant is een openbare wijze van taalkundig zondigen".
Welnu zondaars van deze school, ga gratis zondigen in de schoolkrant, hoe eerder hoe liever.
- 24-9 "Het' lokaal (lokaal 24) was vandaag een 'secret office', want hier kwamen de voorstanders van de waarschijnlijk toekomstige, enige, kleine, snorharige (antistatus van een middelbare schoolier) schoolvoorzitter in het geheim bijeen om een (tot nog toe) onduidelijk programma samen te stellen.
- 28-9 Voor nadere kennismaking met de buitenlandse stratenvegers werd er begonnen met een cursus Italiaans: hoe meer zielen, hoe meer stratenvegers.
- 2-10 Voor degene die iets bijzonders in de benen heeft : volksdansen op onze eigen school en denk erom, niet alleen voor boeren- en buitenlui.

5-10 Weinigen zullen eraan gedacht hebben, maar vandaag was er een zilveren jubileum, altijd een bijzondere dag. Het was precies de 25ste dag alweer, dat we naar school gingen; het wordt weer tijd om aan vakantie te denken.

6-10 Men dacht zeker, dat men na die 25 dagen wel de banken op de kleine cour weg kon halen, men heeft ons echter niet gevraagd of we allemaal wel uitgezeten waren.

van -

daag:

U zult het onwaarschijnlijk wel in de gaten gekregen hebben, het eerste Bolwerk van dit schooljaar verscheen!

U weet het nu:

Het begin is er en indien er niet gauw copy binnenkomt, is het waarschijnlijk ook het eind

het eind van BOLWERK.

Voor de Junioren

Jeugdige heren
van 2 tot 16 jaar

Van Baerlestraat 10
telefoon: 73.34.40

The Society Shop

AMSTERDAM

HEREN- EN JONGENSKLEDING

Voor de Senoren

Van Baerlestraat 10
hk. P.C.Hoofstraat
telefoon: 79.12.53

Martin!

Koninginneweg 221
tel. 73.49.78.

SPECIALISTEN

in

vloerbedekking, tapijten, bedden,
deken

Speciaal voor leerlingen van L.O.-, M.U.L.O.- en V.H.M.O.-scholen

BIJLESSEN IN:
(desgewenst aan huis)

REKENEN - WISKUNDE
NATUUR- EN SCHEIKUNDE

JAC. JANSEN

POSTBUS 1563

AMSTERDAM

Succes door energie!

HANDELSOPLEIDING
DINKGREVE
WILLEMSPARKWEG 31
AMSTERDAM-ZUID
TÉLEFOON 71 24 04

Handelsopleiding

II. J. B. Dinkgreve

Boekhouden M.O. - S.P.D. - M.B.A. - Praktijk-
diploma's Boekhouden en talen. Typen en Steno
Middenstandsdiplooma (officiële I.M.O. opleiding)

Lid V.D.P.I.H.

Lesadressen: Willemsparkweg 31 - Da Costakade 102
Jan de Louterstraat 40, Slotmeer

PIUS X
BOEKHANDEL
ANNEX KUNSTHANDEL
SCHOOLBOEKHANDEL
GEVESTIGD SINDS 1924
WETT. GED.

SNELLE LEVERING

VAN ALLE

STUDIEBOEKEN

UITSLUITEND

HET

GOEDE BOEK

*Het Betere genre
religieuze artikelen*

AMSTERDAM C — RAADHUISSTRAAT 35 — TEL. (0 20) 24 74 88*
(2 LUNEN)

DE BOEKENLEVERANCIER VAN HET PIUS X LYCEUM